

PŘÍLOHY

Seznam příloh

1. Dotazník č. 1: Dotazník pro církevní mateřské školy
2. Dotazník č. 2: Dotazník – práce s dětmi v církvích
3. Seznam materiálů, které používají církevní mateřské školy a školská zařízení
4. Seznam kontaktů na jednotlivé církevní mateřské školy a školská zařízení
5. Seznam materiálů, které používají církve
6. Seznam kontaktů na jednotlivé církve
7. Informace o církevních mateřských školách, které neodpověděly na dotazník

Příloha č. 1: Dotazník č. 1 – Dotazník pro církevní mateřské školy

(Pro názornost tak, jak jej vyplnili zástupci Křesťanské mateřské školy Elijáš)

1. *Co bylo podnětem pro založení a zaměření mateřské školy?*
Snaha vytvořit středisko s kompletní duchovní a vzdělávací péčí.
2. *Jak spolupracujete s církví?*
Církev je zřizovatelem a má převahu členů ve Školské radě.
3. *Jak spolupracujete s rodinami dětí?*
Rozhovory s rodiči každý den, společné charitativní dílny a porady (rodičovské schůzky).
4. *Co je cílem mateřské školy?*
Příprava dětí na školní docházku a vytvoření přátelského, téměř rodinného prostředí pro děti, kde budou akcentovány praktické křesťanské hodnoty.
5. *V čem se liší režim dne od běžné mateřské školy?*
V zásadě se neliší, v ranním kroužku si vyprávíme biblický nebo naučný příběh a modlíme se (totéž před jídlem), zpíváme křesťanské písničky, zvýrazňujeme křesťanské svátky a tradice.
6. *V čem se liší program dne od běžné mateřské školy?*
Rovněž.
7. *Jak často a jakým způsobem zařazujete do programu biblická témata?*
Nejčastěji do ranního kroužku, do besídek, někdy do četby před spaním (po obědě).
8. *Modlíte se s dětmi?*
Ano – ráno, vždy před jídlem, a když děti projeví potřebu.
9. *Máte nějaké speciální slavnosti, tradice?*
Ano – dvě charitativní dílny s besídkou (vánoce, velikonoce), podvečer se světýlky (podzim) a rozloučení s předškoláky (květen). Dále samozřejmě mnoho dalších akcí, tematické dny, sportovní den, divadélka, výlety apod.
10. *Jaké používáte materiály k výchově v duchovní oblasti?*
Bible (dětské obrázkové), materiály Tim 2,2 pro práci s předškolními dětmi, i různé dílčí sebrané materiály, se kterými jsou dobré zkušenosti.
11. *Jsou nějaké cíle, důrazy nebo metody náboženské výchovy dětí, které jste během doby působení vaší školy přehodnotili a změnili?*
Zpočátku jsme opatrně zjišťovali postoje rodin z různých jiných církví a vůbec jsme „otukávali“ prostředí, ale v zásadě jsme se shodli na velmi široké základně, kterou máme

všichni společnou. Myslím, že jsme neměnili nic ze zmíněné oblasti. Otázku svěcení soboty nebo neděle neřešíme, děti vědí, že někdo chodí do „sobotní školky“, někdo do „nedělky“ a není v tom problém.

12. *Je škola otevřená i pro děti z nevěřících rodin?*

Ano, děti z nevěřících rodin tvoří odhadem čtvrtinu, nebo více z celkového počtu.

13. *Je věřící personál?*

V zásadě ano.

14. *Integrujete postižené děti?*

Máme zde děti, u kterých se rozvíjí některá forma LMD a někde pravděpodobně i porucha autistického spektra. Je to velký problém, protože na to nejsme připraveni (personálně), do budoucna zvažujeme pečlivější výběr dětí. Shrnutí – integrujeme, ale ne zcela dobrovolně.

15. *Další zajímavá sdělení:*

Příloha č. 2: Dotazník č. 2 – Práce s dětmi v církvích

(Pro názornost tak, jak jej vyplnili zástupci Apoštolské církve)

Aktivity pro děti během bohoslužeb

1. *Pořádá vaše církev program pro děti v rámci pravidelných týdenních bohoslužeb?*

Pořádá.

2. *Je takový program organizován celocírkevně nebo si ho každý sbor/farnost organizuje sama?*

Jsou obě možnosti, nabídka je v rámci celocírkevní práce s dětmi, ale kdo preferuje program „šitý na míru“, volí tuto druhou možnost.

3. *Během které části bohoslužby tento program probíhá?*

To je v režii jednotlivých sborů, ale nejčastěji je to v době, kdy je kázání.

4. *Jak vaše církev tento program nazývá (nedělní škola, besídka nebo jinak)?*

Besídka, dětská církev.

5. *Jsou děti rozděleny do skupin/tríd podle věku? Do kolika?*

To je dáno velikostí sboru a podle počtu dětí. Čili – někde ano, někde ne.

6. *Jak vypadá struktura takového programu (uvítání, zpěv, modlitba, vyprávění příběhu ...)?*

Zhruba tak, jak jste nastínila v závorce. Děti se učí i chválit, takže pouhý zpěv to není, sdílíme se i o tom, co kdo z nás s Pánem prožil a zač se budeme společně modlit, učíme se sloužit – například podporou misie ...

7. *Jaké používáte materiály a pomůcky (centrálně i individuálně)?*

To by byl dlouhý výčet, na našich internetových stránkách se o tom dovíte více. Nejlépe na <http://apostolskacirkev.cz/deti/08.html>

8. *Jakým způsobem a podle jakých kritérií jsou vybírání nebo volení učitelé pro tento nábožensko-vzdělávací program dětí?*

O tom rozhoduje pastor.

9. *Pořádáte setkání, školení pro učitele? Kdo je uskutečňuje a jak často probíhají?*

Naše církev organizuje kromě besídek i Royal Rangers, kde jsou výcvikové kurzy; KidsQuest evangelizace, kde máme kurzy; besídkáři mají celocírkevní semináře, pořádané Odborem práce s dětmi; spolupracujeme s Academia via familia, s Dětskou misí; děláme kurzy pro ty, co používají loutky ...

Další aktivity (přes týden, mimo čas hlavní bohoslužby)

10. *Jaké další volnočasové a zájmové aktivity pro děti pořádá vaše církev (dětské bohoslužby, duchovní program přes týden, tábory, výlety, kroužky, soutěže, časopis nebo webový portál, kluby maminek ...)? Pokud možno, aktivity prosím stručně popište.*

Na tuto otázku jsem částečně odpověděla v předešlé. Čili – Royal Rangers, dětská církev, streetworkeri v Praze, KidsQuests, Rukavice – loutkové divadlo, Ovečka – práce s dětmi s Downovým syndromem, poradny pro maminky, tábory, výlety a víkendovky jsou samozřejmostí. Web máme již zmíněný <http://apostolskacirkev.cz/deti/>, kde najdete podrobnější informace o jednotlivých aktivitách. Soutěž pořádáme celocírkevní znalostní „O poklad krále králů“, jde o znalosti Bible. Časopis zaměřený na děti nemáme, ale v celocírkevním časopise „Život v Kristu“ je pravidelná dětská rubrika.

11. *Jsou nějaké cíle, důrazy nebo metody náboženské výchovy dětí, které jste během posledních let přehodnotili a změnili (nové učebnice, jiné názorné pomůcky, aktivity ...)?*

Cíle jsou stejné, důrazy se mění s vývojem společnosti a potřeb dětí v současné společnosti. Učebnice jsou i nadále nedostatkové zboží, pro nejstarší věkovou kategorii momentálně překládáme Radiant Life (Radostný život), protože pro náctileté nebylo vhodné vyučování žádné. Pro Royal Rangers postupně překládáme materiály také. Připravujeme i vyučovací materiály pro besídkáře – jak vést děti ke Kristu, jak vést ke křtu, ke křtu Duchem svatým ... Těchto materiálů pořád není dostatek.

Příloha č. 3: Seznam materiálů, které používají církevní mateřské školy a školská zařízení

1. Aby malé bylo velké
(Ederová, M.; Muroňová, E.; Havel, T. C.: *Aby malé bylo velké*. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-86953-23-6.)
2. Dětské obrázkové Bible
3. Já jsem s vámi (Katechismus České biskupské konference pro děti od 6 do 8 let)
(*Já jsem s vámi /Katechismus České biskupské konference pro děti od 6 do 8 let/*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1998. ISBN 80-86025-13-6.)
4. Katechetické listy
(Katechetické centrum Arcibiskupství olomouckého [online]. Olomouc: Archiv časopisu Katechetické listy [cit. 28. února 2011]. Dostupné na WWW <http://www.ado.cz/katechete/klisty/index.htm>)
5. Katechismus katolické církve
(*Katechismus katolické církve*. 2. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001. ISBN 80-7192-488-1.)
6. Materiály od Tim 2,2
(Křesťanské impulsy [online]. Praha: Křesťanské impulsy [cit. 13. února 2011]. Dostupné na WWW <http://www.timdvadva.cz/>)
7. O srdíčku
(Margreiter, S.: *O srdíčku*. Praha: Samuel, 2008. ISBN 978-80-86849-46-1.)
8. Pedagogika Franze Ketta
(Společnost pro celistvou na smysl zaměřenou pedagogiku Franze Ketta, o. s. [online]. Ostrava: Vydané publikace [cit. 19. ledna 2011]. Dostupné na WWW <http://pedagogika.archa.info/>)

9. Pracovní listy náboženské výchovy pro 1. třídu ZŠ (Jsem s tebou)
(Muroňová, E.; Baránková, H.: *Pracovní listy náboženské výchovy pro 1. třídu ZŠ /Jsem s tebou/*. Brno: Kartuziánské vydavatelství, 2002. ISBN neuvedeno.)
10. Příběhy želvy Loudalky
(Klášteř dominikánů Olomouc [online]. Olomouc: Stránky katecheze pro děti – Příběhy želvy loudalky [cit. 28. února 2011]. Dostupné na WWW <http://www.loudalka.op.cz/loudalciny-pribehy.html>)
11. Publikace z katechetického střediska opavsko-ostravské diecéze
(Katechetické a pedagogické centrum Biskupství ostravsko-opavského [online]. Ostrava: Materiály pro výuku náboženství [cit. 18. dubna 2011]. Dostupné na WWW http://kpc-ostrava.archa.info/index.php?action=main&parentId=99&id_page_category=103&seo=Materialy-pro-vyuku-nabozenstvi)
12. Rodinné katecheze
(Schrötterová, P.; Cúth, M.: *Rodinná katecheze pro děti od 4 do 10 let – 1. díl, Náboženská výchova předškolních dětí /4-7 let/*. Praha: Sdružení salesiánských spolupracovníků v Praze, 1991. ISBN 80-85392-00-3.)
13. Sedmikrásek
(Kaňa, J. P.: *Sedmikrásek – s nejmenšími k Pánu*. Brno: b. n., 1990. ISBN neuvedeno.)
14. Velká kniha o svatých
(Schauberová, V.; Schindler, M.: *Velká kniha o svatých aneb po kom se jmenujeme*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2009. ISBN 80-7297-038-0.)
15. Zpěvník Zpívejte s námi
(Rejchrt, L.: *Zpívejte s námi: vyprávění a písničky z Knihy knih*. Praha: Evangelické nakladatelství, 1991. ISBN 80-7072-936-8.)

Příloha č. 4: Seznam kontaktů na jednotlivé církevní mateřské školy a školská zařízení

- Církevní mateřská škola (Ludgeřovice) – <http://www.sestry-sluzebnice-npm.cz/skolka.htm>
- Církevní mateřská škola (Přerov) – <http://www.cms-prerov.cz/>
- Církevní mateřská škola (Tábor) – cmstab@seznam.cz
- Církevní mateřská škola „U Srdce Páně“ (České Budějovice) – <http://www.cms-lipenska.cz/>
- Církevní mateřská škola „U sv. Josefa“ (České Budějovice) – <http://www.materskeskoly.info/cms/josef/>
- Církevní mateřská škola a Středisko volného času (Pacov) – <http://www.cms-svc-pacov.cz/>
- Církevní mateřská škola Laura (Praha 8) – <http://www.salesianky.cz/>
- Církevní mateřská škola Radost (Kladno) – <http://www.cms-radost.cz/>
- Církevní mateřská škola Srdíčko (Praha 5) – <http://www.cms-srdicko.cz/>
- Církevní mateřská škola Studánka (Praha 4) – <http://www.cms-studanka.cz/>
- Církevní mateřská škola Svatojánek (Litovel) – <http://www.svatojanek.cz/>
- Církevní základní škola a mateřská škola (Krnov) – <http://www.specialniskolakrnov.cz/>
- Církevní základní škola a mateřská škola Archa (Petroupim – Benešov) – <http://www.archa.banet.cz/>
- Církevní základní škola a mateřská škola logopedická Don Bosco (Praha 8) – <http://www.don-bosco.wz.cz/>
- Církevní základní škola a mateřská škola Přemysla Pittra (Ostrava) – <http://www.czsms.cz/>
- Katolická mateřská škola (Beroun) – <http://www.omadeg.cz/farnostberoun/>
- Katolická mateřská škola sv. Klimenta (Praha 7) – <http://kmssvklimenta.sweb.cz/>
- Křesťanská základní škola a mateřská škola Elijáš (Praha 4) – <http://www.mselijas.cz/cs>
- Křesťanská základní škola a mateřská škola J. A. Komenského (Liberec) – <http://www.sjak.cz/>

- Mateřská škola a základní škola speciální Diakonie ČCE (Praha 4) – <http://www.tvojeskolicka.cz/>
- Mateřská škola a základní škola speciální Diakonie ČCE (Praha 5) – <http://www.diakoniep13.cz/Skola/>
- Mateřská škola Gan Jehuda (Praha 2) – <http://www.lauder.cz/>
- Mateřská škola při Cyrilometodějském gymnáziu (Prostějov) – <http://www.cmg.prostejov.cz/skolka>
- Mateřská škola při Dívčí katolické střední škole (Kolín) – <http://www.dks-kolin.cz/>
- Mateřská škola Sion (Hradec Králové) – <http://www.sion.cz/>
- Mateřská škola sv. Josefa (Kojetín) – <http://www.kojetin.cz/mssj>
- Mateřská škola sv. Voršily (Praha 1) – <http://www.mssvvorsily.cz/>
- Mateřská škola, základní škola speciální a praktická škola Diakonie ČCE Rolnička (Soběslav) – <http://www.rolnicka.cz/>
- Škola sv. Augustina (Praha 4) – <http://www.skolasvatehoaugustina.cz/>
- Základní škola a mateřská škola Brána (Nová Paka) – <http://www.jbnp.cz/>

Příloha č. 5: Seznam materiálů, které používají církve při práci s dětmi během bohoslužeb

1. 52 lekcí pro práci s dětmi

(AC dětem [online]. Kolín: Osnovy besídek [cit. 29. dubna 2011]. Dostupné na WWW <http://www.apostolskacirkev.cz/deti/08.html>)

2. Biblické domalovánky

(Landgraf, M. *Biblické domalovánky*. Praha: Česká biblická společnost, 2008. ISBN 978-80-85810-92-9.)

3. CD Hola, hola mimiškolka všechny volá ...

(Samuel [online]. Praha: Samuel [cit. 2. května 2011]. Dostupné na WWW <http://www.samuelcz.com/shop/619047.htm>)

4. CD Mimiškolka dvojka

(Maranatha [online]. Praha: Maranatha [cit. 2. května 2011]. Dostupné na WWW <http://www.maranatha.cz/aktuality/mimikolka-dvojka-v-prodeji/>)

5. Katecheze dětí při bohoslužbě

(Katechetická sekce České biskupské konference [online]. Praha: Katecheze dětí při bohoslužbě [cit. 3. května 2011]. Dostupné na WWW <http://katechet.cirkev.cz/katecheze/katecheze-deti-pri-bohosluzbe/>)

6. Lekce v PowerPointu od D. Otta z AC Vsetín

(AC dětem [online]. Kolín: Program pro děti [cit. 2. května 2011]. Dostupné na WWW <http://www.apostolskacirkev.cz/deti/15.html>)

7. Lekce v PowerPointu z dílny L. Pavelkové

(AC dětem [online]. Kolín: Academia via familia [cit. 29. dubna 2011]. Dostupné na WWW <http://www.apostolskacirkev.cz/deti/14.html>)

8. Materiály Biblické jednoty
(Biblická jednota [online]. Praha: Biblická jednota [cit. 2. května 2011]. Dostupné na WWW <http://www.su-czech.org/edice.php>)
9. Materiály Dětské církve
(Slovo života [online]. Praha: Dětská církev [cit. 2. května 2011]. Dostupné na WWW http://www.slovozivota.cz/detska_cirkev/detska_cirkev)
10. Materiály Dětské misie
(Dětská misie [online]. Příbor: Literatura [cit. 2. května 2011]. Dostupné na WWW <http://www.detskamisie.cz/literatura/>)
11. Materiály Royal rangem
(AC dětem [online]. Kolín: Osnovy besídek [cit. 29. dubna 2011]. Dostupné na WWW <http://www.apostolskacirkev.cz/deti/08.html>)
12. Materiály Tim 2,2
(Tim 2,2 [online]. Praha: Křesťanské impulsy dětem – rodičům – sborům [cit. 2. Května 2011]. Dostupné na WWW <http://www.timdvadva.cz/>)
13. Materiály z Brněnské tiskové misie
(Brněnská tisková misie o. s. [online]. Brno: Produkty [cit. 3. května 2011]. Dostupné na WWW <http://www.btm.cz/index.php?menu=produkty>)
14. Materiály z Kartuziánského nakladatelství a vydavatelství – Jiří Brauner
(Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství Jiří Brauner [online]. Brno: [cit. 3. Května 2011]. Dostupné na WWW <http://www.kartuzian.cz/index.php?id=home&ukaz=1>)
15. Materiály z nakladatelství Advent-Orion
(Advent-Orion [online]. Praha: Knihy – pro radostné dětství [cit. 3. května 2011]. Dostupné na WWW <http://www.adventorion.cz/knihy/pro-radostne-detstvi/>)

16. Materiály z nakladatelství Samuel
(Samuel [online]. Praha: Samuel [cit. 2. května 2011]. Dostupné na WWW <http://www.samuelcz.com/index.htm>)
17. Objevujeme Bibli s předškoláky
(Tim 2,2 [online]. Praha: Křesťanské impulsy dětem – rodičům – sborům [cit. 2. Května 2011]. Dostupné na WWW http://www.timdvadva.cz/eshop2/systematicke_prac_pomucky/s_vekem_3-6_let)
18. Objevujeme Bibli se školáky
(Tim 2,2 [online]. Praha: Křesťanské impulsy dětem – rodičům – sborům [cit. 2. Května 2011]. Dostupné na WWW http://www.timdvadva.cz/eshop2/systematicke_prac_pomucky/s_vekem_7-11_let)
19. Pozvání na cestu
(Českobratrská církev evangelická [online]. Praha: Katechetická příručka [cit. 3. Května 2011]. Dostupné na WWW <http://www.e-cirkev.cz/rubrika/406-Katecheticka-prirucka/index.htm>)
20. Příběhy Starého zákona – učební plán (6-12 let) + CD od J. Maštálkové
(Maštálková, J. *Příběhy Starého zákona – učební plán (6-12 let) + CD*. Praha: Samuel, 2009. ISBN 978-80-86849-57-7.)
21. Radiant life – pro náctileté
(AC dětem [online]. Kolín: Osnovy besídek [cit. 29. dubna 2011]. Dostupné na WWW <http://www.apostolskacirkev.cz/deti/08.html>)
22. Rozpis programů pro besídky
(AC dětem [online]. Kolín: Osnovy besídek [cit. 29. dubna 2011]. Dostupné na WWW <http://www.apostolskacirkev.cz/deti/08.html>)
23. Učebnice Grace Link – Pouta milosti
(Dětská sobotní škola [online]. Praha: Grace Link učebnice [cit. 2. května 2011]. Dostupné na WWW http://deti.casd.cz/?page_id=26)

Příloha č. 6: Seznam kontaktů na jednotlivé církve

- Apoštolská církev – <http://www.apostolskacirkev.cz/>,
<http://www.apostolskacirkev.cz/deti/>
- Bratrská jednota baptistů – <http://www.bjb.cz/>,
- Církev adventistů sedmého dne – <http://www.casd.cz>, <http://deti.casd.cz/>,
<http://www.bezvacity.cz/info/>, <http://www.pathfinder.cz/>
- Církev bratrská – <http://cb.cz/main/cs/home>, <http://www.cb.cz/deti/>,
<http://www.cb.cz/legoprojekt/>
- Církev česko-bratrská evangelická – <http://www.e-cirkev.cz/>,
<http://www.e-cirkev.cz/rubrika/402-Deti-CCE/index.htm>
- Církev československá husitská – <http://www.ccsch.cz/>
- Evangelická církev metodistická – <http://www.umc.cz/>
- Jednota bratrská – <http://www.jbcr.info/>
- Římskokatolická církev – <http://www.cirkev.cz/>, <http://katechet.cirkev.cz/>
- Slezská církev evangelická augsburského vyznání – <http://www.sceav.cz/>
- Židovská obec – <http://www.kehilaprag.cz/index.php?lang=cs>